

8. BÖLÜM

Atatürk'ün Millî Mücadele Sürecinde Uyguladığı Yumuşak Güç ve Kamu Diplomasisi Örnekleri

Tayfun YÜCESOY¹

GİRİŞ

Mustafa Kemal, Gençliğe Hitabeyle tamamladığı Nutku'na “1919 yılının Mayıs'ının 19. günü Samsun'a çıktım. Genel vaziyet ve manzara...” diye başlar (Atatürk, 2004). Aslında durumun vahameti bu tarihten çok daha önce başlamıştır. Yalnızca toprak büyüklüğü göz önüne alındığında, Birinci Dünya Savaşının başında elde kalan 1,7 milyon km² lik yüzölçümünün savaş sonunda çoğu bozkır 400 bin km² bir alana düştüğü görülmektedir (Yavi, 2001: 41). Nüfus durumu da pek farklı değildir. Selek, Millî Mücadelenin başında Doğu Trakya ve Anadolu'daki Türk nüfusunu 8-9 milyon olarak ifade etmekte ve bunlara ilave olarak bu coğrafyanın 1 milyon Rum ve yarım milyon Ermeni ile paylaştığını belirtmektedir (Selek, 1987: 64-65). Bu nüfusun Türk olan kesimi savaşlarda bitap düşmüş, yoksul, umutsuz ve yoksun durumdadır. Kaybedilen Müslüman Ortadoğu toprakları için de benzer durum söz konusudur. Atay (2004: 42), “*Halep'ten bu tarafa geçmeyen şey, yalnız Türk kâğıdı değil, ne Türkçe ne de Türk geçiyor. Floransa ne kadar bizden değilse, Kudüs de o kadar bizim değildi*” diyerek bu topraklardaki yüzyıllarca yıllık Osmanlı varlığının ruhsal durumunu özetlemektedir.

Millî Mücadelenin ilk yılları genel olarak yokluk ve yoksunluk yıllarıdır. Millet olmak ve kendi başına, dimdik durmak için gereken temeller ve esaslar yoktur. Dört yıllık cihan harbi orduyu tüketmiştir. Millî Mücadeleyi verecek kara gücü, deniz gücü, hava gücü yoktur. Elde kalan topraklarda kayda değer ekonomik gelir kaynağı yoktur. Altyapı, ulaşım ağı olmadığı gibi bunları yaptıracak para da yoktur. Kısaca devleti devlet yapacak maddi güçlerden söz edilemeyecek durumdadır. 1923 yılına kadar, şu an üzerinde yirmiden fazla devletin ortaya çıktığı

¹ Dr., Bağımsız Araştırmacı yucesoytayfun71@gmail.com, ORCID iD: 0000-0002-0352-9757

sevilmek mi iyidir, yoksa sevmekten çok korkulmak mı? Benim yanıtım bunların ikisinin de gerekli olduğudur; ama ikisini bağdaştırmak güç gözüktüğüne göre, birinden biri olmayacaksa sevmekten çok korkulmak bence çok daha güvenlidir” şeklindeki tespitinin 21’nci yüzyıla uyarlanması gibi görülmektedir. Millî Mücadele bu açıdan bakıldığında bir bütün olarak fiziki ve psikolojik gücün akıllıca dengelendiği bir süreç olarak karşımıza çıkmaktadır.

KAYNAKÇA

- Akman, Erdoğan (2014). Birinci ve İkinci İnönü Savaşlarının Sovyet Rusya Basınında Yansımaları. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3(4), 38-50.
- Akşin, Sina. (1983). *İstanbul Hükümetleri ve Milli Mücadele*. İstanbul: Cem Yayınevi.
- Anadolu Ajansı. (2007). AA 87 yaşında. <https://www.aa.com.tr/tr/arsiv/aa-87-yasinda/428356> Erişim tarihi: 18.03.2020
- Arı, Kemal (2010). *Türk Devrim Tarihi-I*. İzmir: Zeus Kitapevi Yayınları.
- Armaoğlu, Fahir (1991). 20’nci Yüzyıl Siyasi Tarihi (1914-1980) Cilt I. Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Aslan, Betül (2004). Milli Mücadele Döneminde Halkı Aydınlatma Ve Propaganda Faaliyetleri Yürüten Önemli Bir Komisyon: “İrşad Encümeni”. *Atatürk Dergisi*, 125-148.
- Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Araştırma Merkezi. (2006). *Atatürk’ün Söylev ve Demeçleri* (Cilt II). Ankara: Divan Yayıncılık Ltd. Şti.
- Atatürk, Mustafa Kemal (2004). *NUTUK*. İSTANBUL: Kırmızı Beyaz Yayınları.
- Atay, F. R. (1961). *Çankaya*. İstanbul: Pozitif Yayınları.
- Atay, Falih Rıfki (2004). *Zeytin Dağı*. İstanbul: Pozitif Yayınları.
- ATESE-Genelkurmay Askeri Tarih ve Stratejik Etüt Başkanlığı Yayınları (2009). *Geçmişten Günümüze Türk-Afgan İlişkileri*. Ankara: Genelkurmay Basımevi.
- Aydemir, Şevket Süreyya (2005). *Suyu Arayan Adam* (17 b.). İstanbul: Remzi Kitapevi.
- Aydemir, Şevket Süreyya (2010). *Tek Adam Mustafa Kemal (1919-1922)* (22 b., Cilt II). İstanbul: Remzi Kitapevi.
- Ayhan, Bünyamin (2005). Olağanüstü Durumlarda Toplumsal Dayanışma Ve Bütünleşmeye Basınının Katkısı: Milli Mücadele Dönemi Türk Basını. Konya.
- Ayhan, Bünyamin (2008). Olağanüstü Durumlarda Toplumsal Dayanışma Ve Bütünleşmeye Basınının Katkısı: Milli Mücadele Dönemi Türk Basını. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 61-74.
- Bengi, Hilmi, (2012). Tarihsel Süreç İçinde Anadolu Ajansı’nın Özgün Kurumsal Yapısı (1920-2011). *S 50, Güz*, s. 299-341.
- Bengi, Süleyman Hilmi (2019). Ülkelerin Bağımsızlık Mücadeleleri Ve Haber Ajansları İlişkisi – Anadolu Ajansı Örneği. *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi, Güz 2019, S 100, 449-478*(100), 449-478.
- Borak, Sadi ve Kocatürk, Utkan (2006). *Atatürk’ün Söylev ve Demeçleri*. Ankara: Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Yayınları-I.
- Carr E. Hallett (1983). *The Twenty Years’ Crisis 1919–1939: An Introduction to the Study of International Relations* (Basingstoke: Macmillan, 1983 (first edn 1939)), pp. 132 and 141.
- Condoleezza Rice (2005). “Announcement of Nominations of Karen P. Hughes as Under Secretary of State for Public Diplomacy and Public Affairs and Dina Powell as Assistant Secretary of State for Educational and Cultural Affairs. <http://www.state.gov/secretary/rm/>, Erişim tarihi:04.03.2020
- Cull, Nicholas J. (2009). *Public Diplomacy: Lessons from the Past*. Los Angeles: Figueroa Press.

- Çalık, Ramazan (2002). Atatürk'ün Vefatı ve Alman Basını. <http://www.atam.gov.tr/wp-content/uploads/Ramazan-%C3%87ALIK-Atat%C3%BCrk%C3%BCn-%C3%961%C3%BCm%C3%BC-%C3%9Czerine-Alman-Bas%C4%B1n%C4%B1nda-Yer-Alan-Haberler.pdf>, Erişim tarihi : 31.03.2020
- Çelebi, Mevlüt (2015). Atatürk Dönemi ve Sonrasında Türkiye-İtalya İlişkilerini Etkileyen Faktörler. *Atatürk Araştırmaları Merkezi Dergisi*, 95-124.
- Çelik, Haydar Seçkin (2012). Atatürk Dönemine Dair Literatür Üzerine Bir Değerlendirme. *Yıl 8 Sayı 16*, s. 120-121. Hacettepe Üniversitesi Cumhuriyet Tarihi Araştırmaları Dergisi.
- Demir, Şerif (2012, Aralık). İktidar-Basın İlişkilerinin Türkiye'de Görünümü (1918-1960). *International Journal of Social Science, Volume 5 Issue 6*, 119-137.
- Dervişoğlu, Fatih M. (2009). Millî Mücadele Döneminde Basın Ve İrade-i Milliye Gazetesi. *Cilt 2/6 Kış*.
- Duman, Oğuz Şaban (2013). Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Ulusal Yerele Basın Ve Yayıncılık Faaliyetlerinin Gelişimi Üzerine Bir Değerlendirme. *International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 1031-1041.
- Duman, Oğuz Şaban (1999). *DoğuBatı Meselesi ve Sultan Galiyev*. İstanbul: Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı.
- Eroğlu, Hamza (1990, Ekim). *Türk İnkılap Tarihi*. Yenişehir Ankara: Savaş Yayınları.
- Ertürk, Suzan (2017). Bulgaristan Basınında Türkiye ve Atatürk (1923-1938). *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul.
- Eskicumalı, Ahmet (2001). Eğitim ve Sosyal Değişme: Türkiye'nin Değişim Sürecinde Eğitimin Rolü. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*(1). <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/115682>. Erişim tarihi :20.03.2020
- Gençal, Ahmet (2018). İngiliz Belgeleriyle Sakarya'dan İzmir'e 1921-1923. *Tarih Kritik Dergisi*, 4(4), s. 67-71.
- Glassman, James K. (2008). Public Diplomacy in the Twenty-First Century: Engaging in the Most Important Ideological Contest of Our Time. <https://www.cfr.org/event/public-diplomacy-twenty-first-century-engaging-most-important-ideological-contest-our-time>, Erişim tarihi :03.01.2020
- İçken, Ayşe (2015). Atatürk Dönemi Yurt Dışı Eğitimi (1923-1938). *Doktora Tezi*. Ankara.
- İlhan, Attila (2008). *Hangi Atatürk* (5 b.). İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Irmak, Sadi (1984). Atatürk'ü Anarken. *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, 1(1), 165. <https://www.atam.gov.tr/wp-content/uploads/Sadi-IRMAK-Atat%C3%bcrk%C3%bc-Anarken.pdf>. Erişim tarihi :21.03.2020
- Kabataş, Orhan, & Güner, Zekai (1990). Milli Mücadele Dönemi Beyannameleri ve Basını. 10-11. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayını.
- Karadağ, Haluk (2012). Doktora Tezi Bir Dış Politika Tekniği Olarak Kamu Diplomasisi. 61-83. Ankara.
- Kinross, Lord (1994). *Atatürk : Bir Millet'in Yeniden Doğuşu* (12 b.). (N. Sander, Çev.) İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.
- Kırıkkanat, Mine (2018). *Çakma tarih, satılık coğrafya!* Cumhuriyet Gazetesi.
- Krause, Peter ve Evera, Van Stefan (2009). Public Diplomacy: Ideas for the War of Ideas. *Middle East Policy Council*, XVI(3). <https://mepc.org/journal/public-diplomacy-ideas-war-ideas>. Erişim tarihi :03.05.2020
- Kutlu, Mesut (2004). Milli Mücadelede Dış Yardımlar (1919-1922). Elazığ: Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Bölümü Yüksek Lisans Tezi.
- Lee, Geun (2009). A theory of soft power and Korea's soft power strategy,. (21:2), 205. doi:DOI: 10.1080/10163270902913962
- Leonard, Mark (2002). *Public Diplomacy*. Londra: The Foreign Policy Centre. <https://fpc.org.uk/wp-content/uploads/2006/09/35.pdf>. Erişim tarihi :04.03.2020
- Lord, Carnes (1998). The Past and Future of Public Diplomacy. *ORBIS*. <https://doi.org/10.1016/>

- S0030-4387(98)90050-3. Erişim tarihi :04.03.2020
- Machiavelli, Niccolo (1994). *Prens* (2 b.). (N. Güvenç, Çev.) İstanbul: Anahtar Kitaplar yayınevi.
- Mead, Walter Russell (2009). America's Sticky Power. *Foreign Policy*. <https://foreignpolicy.com/2009/10/29/americas-sticky-power/> . Erişim tarihi :04.03.2020
- Melissen, Jan (2005). The New Public Diplomacy Soft Power In International Relations. J. Melissen içinde, *The New Public Diplomacy* (s. 4-5). New York: Palgrave Macmillan.
- Nye, Joseph S. (1990). *Bound To Lead: The Changing Nature of American Power*. New York: Basic Books.
- Nye, Joseph S. (2002). J. S. NYE içinde, *The Paradox of American Power: Why the World' Only Superpower Can't Go It Alone*. New York: Oxford University Press.
- Nye, Joseph. S. (2004). *The Means To Success In World Politics*. New York: Public Affairs.
- Oktaylı, İlber ve Küçükakaya, İsmail (2018). Cumhuriyet'in İlk Yüzyılı 1923-2023. *22.nci Baskı*. İstanbul: Kronik.
- Özkan, Abdullah (2015). *21'nci Yüzyıl Stratejik Vizyonu Kamu Diplomasisi ve Türkiye'nin Diplomasi İmkanları*. Stratejik Rapor 70, TASAM. https://tasam.org/Files/PDF/Raporlar/STR70_21_Yuzyilin_Stratejik_Vizyonu.pdf_66fb77c9-cd79-481e-a185-9a9c26ffe7b7.pdf . Erişim tarihi :16.03.2020
- Özkaya, Yücel (1985). Milli Mücadele Başlangıcında Basın ve Mustafa Kemal Paşa'nın Basınla Münaşebetleri. *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, 911.
- Özkaya, Yücel, Saray, Mehmet, Balcıoğlu, Mustafa, ve Eraslan, Cezmi (2015). *Gazi Mustafa Kemal ATATÜRK'ün Hayatı*. Ankara: Atatürk Araştırma Merkezi.
- Özmen, Süleyman (2008). Mahmud Tarzı'nın Hayatı, İnkılapçılığı ve Faaliyetleri. *Doktora Tezi*. İstanbul.
- Polat, Nazım H. (2002). Türkiye'De Yerel Basının Gelişimine Kısa Bir Bakış. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 7-22.
- Ross, Christopher (2002). Christopher Ross at Brookings Harvard Forum. Boston. <https://www.coursehero.com/file/p362b42/Christopher-Ross-at-BrookingsHarvard-Forum-January-16-2002-The-purpose-of/> . Erişim tarihi :04.03.2020
- Safa, Peyami (1988). *Türk İnkılabına Bakışlar*. Ankara: Atatürk Kültür Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Araştırmaları Merkezi.
- Sarıhan, Zeki (1995). *Kurtuluş Savaşı Günlüğü*. Ankara: Türk Tarih Kurumu.
- Sarıhan, Zeki (2002). *Kurtuluş Savaşımızda Türk-Afgan İlişkileri*. İstanbul: Kaynak Yayınları.
- Selek, Sebhattin (1987). *Anadolu İhtilali*. İstanbul: KASTAŞ A.Ş.
- Snow, Nancy (2009). *Rethinking Public Diplomacy*. (N. Snow, Dü.) New York: Routledge Taylor & Francis.
- Sonyel, Salahi R. (1995). *Kurtuluş Savaşı Günlerinde İngiliz İstihbarat Servisi'nin Türkiye'deki Eylemleri*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- Szondi, Gyorgy (2008). Public Diplomacy and Nation Branding: Conceptual Similarities and Differences. J. Melissen (Dü.) içinde, *Discussion Papers In Diplomacy* (s. 6). doi:ISSN 1569-2981
- Şahin, Enis (2006). İngiliz The Times Gazetesine Göre Samsun (1908-1925). *Geçmişten Geleceğe Samsun Sempozyumu Bildiriler*, (s. 199-230). Samsun. <http://kultur.samsun.bel.tr/samsun2006/doc/013.pdf> . Erişim tarihi :24.03.2020
- Şahin, Necmettin ve Yılmaz, Akif (2015). *Milli Mücadele Stratejisinin Mali İktisat Boyutu ve Sosyo-Ekonomik Dinamikleri*. (N. Şahin, Dü.) İzmir: EPAMAAT.
- TBMM Kültür Sanat ve Yayın Kurulu Başkanlığı, (2020). *Nutuk*. TBMM Kültür ve Sanat Yayın Başkanlığı: https://www.tbmm.gov.tr/kultursanat/mka_nutuk.htm . Erişim tarihi :03.02.2020
- Tedstrom, John E. (1994). *Beyond Cosolidation: US Government International Broadcasting In The Post-Cold War Era*. California: RAND.
- The Times. (1919). Young Turks Again In Power. *The Times*, s. 11. <https://www.thetimes.co.uk/archive/article/1919-10-13/11/12.html?region=global#start%3D1919-05-19%26end%3D1921-01-01%26terms%3Dyoung%20turks%26back%3D/tto/archive/find/young+->

- turks/w:1919-05-19%7E1921-01-01/1%26prev%3D/tto/archive/frame/goto/young+turks/w:
. Erişim tarihi :24.03.2020
- Tuch, Hans N. (1990). *Communicating with the World : U.S. Public Diplomacy Overseas*. New York: St. Martin's Press.
- Vardarlı, E. Tutku (2017). Çanakkale'den Dolmabahçe'ye: Mustafa Kemal Atatürk'ün Lider İmajının Batı Kamuoyunda Dönüşümü. *İnsan ve Toplum Dergisi*, 193-220.
- Vlasıç, Andelko (2017). Hırvatistan Kaynaklarına Göre Mustafa Kemal Atatürk ve Kurtuluş Savaşı. *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, 33(96), s. 47-68.
- Yavi, Ersal (2001). *Batırılan Bir Ülke Nasıl Kurtarılır*. İzmir: Yazıcı Basım yayıncılık.
- Yazıcı, Nesimi. (2015). Atatürk Dönemi Kitle İletişimi Üzerine Bazı Değerlendirmeler (1920-1938). *Türkiye Cumhuriyeti'nin Ekonomik ve Sosyal Tarihi Uluslararası Sempozyumu* (s. 1091-1092). İzmir: Atatürk Kültür, Dil Ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları.
- Yılmaz, Veli (1998). *Siyasi Tarih*. İstanbul: Harp Akademileri Komutanlığı.
- Yücesoy, Tayfun (2016). Yumuşak Güç Kavramı Çerçevesinde Türkiye'nin Afganistan'daki Varlığının İncelenmesi. T. G. Elif Yıldız içinde, *Türkiye'nin Uluslararası İmajı* (s. 525). Konya, Selçuklu: Atlas Akademi.